

Трубін Ігор Олексійович

канд. юрид. наук, пров. наук. співроб.,
Науково-дослідний інститут інформатики і права
Національної академії правових наук України,
м. Київ, Україна

ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРИДБАННЯ ПОСЛУГ З ДОСТУПУ ДО ІНТЕРНЕТУ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ

У 2016 році, після широкого громадського обговорення, Міністерством освіти і науки України (далі – МОН) було розпочато реалізацію концепції «Нова українська школа». Однією з ключових ідей концепції стала побудова нових освітніх стандартів пов'язаних з Рекомендаціями Європейського Парламенту та Ради Європи щодо формування ключових компетентностей освіти впродовж життя (2006 рік).

У цьому контексті варто звернути увагу на інформаційно-цифрову компетентність, що передбачає впевнене та критичне застосування інформаційно-комунікаційних технологій для створення, пошуку, обробки, обміну інформацією. Крім того, до неї відносно інформаційну й медійну грамотність, основи програмування, алгоритмічне мислення, роботу з базами даних, навички безпеки в інтернеті та кібербезпеці тощо. Розвиток вказаних складових компетентності передбачає широке застосування інформаційних технологій в освіті, зокрема через інформатизацію закладів освіти, у тому числі підключення до мережі Інтернет.

Враховуючи низький рівень застосування інформаційно-комунікаційних технологій закладами освіти на регіональному рівні, одним із політичних рішень стало виділення, у 2019 році, коштів державного бюджету на підтримку процесів інформатизації у вигляді субвенції. Так, для придбання персональних комп'ютерів передбачено 300 млн грн, а для Придбання послуг з доступу до Інтернету закладів загальної середньої освіти – 700 млн грн.

Варто зазначити, що постановою Кабінету Міністрів України від 3 квітня 2019 року № 319 було затверджено Порядок та умови надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на реалізацію заходів, спрямованих на підвищення якості освіти (далі – Порядок). Вказаним нормативно-правовим актом МОН визначено головним розпорядником коштів за цією субвенцією.

Що стосується придбання послуг з доступу до Інтернету закладів освіти, то в пункті 9 Порядку визначено, що за рахунок субвенції на при-

дбання послуг з доступу до Інтернету закладів освіти здійснюються видатки на:

- придбання послуг з доступу до Інтернету закладів освіти;
- придбання мережевого обладнання (комутаторів, роутерів, тощо), необхідного для підключення до Інтернету наявної комп'ютерної техніки та персональних комп'ютерів, що будуть придбані за кошти субвенції, а також комп'ютерної техніки, що належить учням та педагогічним працівникам. При цьому Порядок визначає черговість забезпечення закладів освіти доступом до Інтернету.

Не зважаючи на постійну співпрацю МОН з заінтересованими сторонами щодо використання коштів субвенції та застосування правових норм порядку, на практиці виникли протиріччя, які полягають в не розумінні окремими розпорядниками правових аспектів, що регламентують можливості використання відповідних коштів. Вказана ситуація не дозволяє повною мірою використати кошти та досягнути кінцевої мети, що полягає в забезпеченні закладів освіти доступом до Інтернету.

Зокрема проблемою стало підключення до Інтернету закладів освіти які розташовані за межами існуючих телекомунікаційних мереж (віддалені), оскільки це потребує побудови нової мережі включно до кінцевого абонента. А безпосередня норма, що передбачає право розпорядників бюджетних коштів здійснювати оплату створення телекомунікаційних мереж в Порядку відсутня.

Щодо вирішення існуючої проблеми, то аналіз законодавства дає можливість сформулювати два шляхи.

По-перше, відповідно до підпункту 4 пункту 4 Порядку кошти спрямовуються на придбання послуг з доступу Інтернет закладами освіти.

У пункті 3 Правил надання та отримання телекомунікаційних послуг, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 11 квітня 2012 року № 295 (далі – Правила) послуга з доступу до Інтернету – забезпечення можливості з'єднання кінцевого обладнання споживача з Інтернетом. При цьому, з'єднання є установленням зв'язку між кінцевими обладнаннями абонентів для обміну інформацією.

Доступ до Інтернету повинен забезпечувати можливість з'єднання з Інтернетом усіх наявних та запланованих до придбання за кошти субвенції персональних комп'ютерів.

Важливим є положення пункту 14 Порядку які регламентують обмеження щодо спрямування субвенції. Зокрема заборонено використовувати кошти на закупівлю товарів, робіт і послуг, які безпосередньо не

пов'язані із здійсненням видатків зазначених у пункті 9 тобто на придбання послуг з доступу до Інтернету закладів освіти.

Теоретично використання коштів субвенції на побудову телекомунікаційних мереж може бути здійснено. Але не можна розглядати цей процес окремо від послуги в цілому. Фактично в ціну послуги доступу до інтернету можуть бути включені послуги по створенню мережі. Оскільки такі послуги пов'язані з здійсненням видатків на придбання послуг до інтернет закладів освіти (пункт 14 Порядку). Фактично потрібно ставити питання про придбання послуг з доступу до інтернет, а не з побудови мереж. Але тоді мережа залишається у власності оператора.

По-друге, в Концепції розвитку телекомунікацій в Україні, схваленій розпорядженням Кабінету Міністрів України від 7 червня 2006 року № 316 (далі – Концепція) визначено, що у разі недостатнього задоволення потреб споживачів на загальнодоступні телекомунікаційні послуги в окремих регіонах України Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації (далі – Комісія) відповідно до Закону може прийняти рішення про покладення на операторів телекомунікацій, які займають монопольне (домінуюче) становище на ринку телекомунікацій і діяльність яких поширюється на всю територію України, обов'язків щодо надання загальнодоступних телекомунікаційних послуг споживачам із застосуванням механізму компенсації збитків.

В законодавстві аналогічна норма міститься в Законі України «Про телекомунікації» від 18 листопада 2003 року (далі – Закон).

Зокрема в статті 30 Закону визначено, що інвестування розвитку телекомунікаційних мереж загального користування здійснюється за власні кошти операторів телекомунікацій, кошти інших юридичних та фізичних осіб, що залучаються на договірних засадах, а також за рахунок кредитів, випуску цінних паперів та інших надходжень, не заборонених законодавством України. Інвестування розвитку телекомунікаційних мереж загального користування може також здійснюватися за кошти державного та місцевих бюджетів у разі, якщо ці витрати передбачені відповідними бюджетами.

В статті 64 Закону закріплено положення Концепції щодо повноважень Комісії прийняти рішення щодо покладання на операторів, провайдерів телекомунікацій з істотною ринковою перевагою на ринках певних телекомунікаційних послуг, які здійснюють або мають намір здійснювати діяльність у цих регіонах, обов'язків щодо розвитку та надання загальнодоступних телекомунікаційних послуг споживачам із за-

стосуванням механізму компенсації збитків, встановленого Кабінетом Міністрів України.

Фактично другим варіантом вирішення існуючої проблеми є планування та виділення коштів на рівні місцевих бюджетів на інвестування в розвиток телекомунікаційних мереж або ініціювання питання перед Комісією, питання щодо покладання на провайдерів з істотною ринковою перевагою на ринку телекомунікаційних послуг з доступу до Інтернету, які здійснюють або мають намір здійснювати діяльність у регіонах де є віддалені школи без доступу до відповідних мереж, обов'язків щодо розвитку та надання загальнодоступних телекомунікаційних послуг споживачам із застосуванням механізму компенсації збитків.